

วิสัยทัศน์สู่ “องค์กรแห่งความปลอดภัย” ในปี 2000

กลยุทธ์สู่พลิกภาพ

วิ จ ริ ย ส ัน ธิ ม ะ โ ช ค ติ

(ต่อจากฉบับเมื่อวานนี้)

ทฤษฎีหลายสาเหตุหลายปัจจัย

ปัจจุบันสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือเกิดจากหลายสาเหตุหลักและหลายสาเหตุรอง ตาม **ทฤษฎีหลายสาเหตุหลายปัจจัย (Multiple Causation)** ซึ่งกล่าวว่า ปัจจัยหลายอย่าง ปัจจัยพร้อมกันก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ดังนั้นเมื่อเชื่อว่าเหตุเป็นจริง ไม่สามารถสอบสวนอุบัติเหตุทุกครั้ง เราจะต้องค้นหาและรวบรวมสาเหตุต่างๆ ให้ได้มากที่สุด เพื่อการควบคุมป้องกันอุบัติเหตุในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเราพิจารณาที่ **การกระทำ หรือสภาพแวดล้อม** เราจะพิจารณาได้เพียง **อาการ (Systems)** ซึ่งไม่ใช่ **สาเหตุ (Causes)** ของอุบัติเหตุ ดังนั้นการตีความเหตุจึงได้มีในอย่างแคบๆ เพียงปัจจัยหนึ่งปัจจัยเดียว จะทำให้ทราบเพียงอาการเท่านั้น เมื่อเราแก้ไขหรือกำจัดอาการทั้งหมดไป แต่สาเหตุที่แท้จริงหรือรากเหง้าของสาเหตุ (Root Causes) อาจจะมีอยู่ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้อีก

อุบัติเหตุและระบบการบริหาร

สาเหตุที่แท้จริงที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ (Accident Root Causes) ขององค์กรมักจะเกี่ยวข้องกับนโยบายด้านการบริหารความปลอดภัย, วิธีคิดวิธีปฏิบัติ, การควบคุมดูแล, ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ, การฝึกอบรม เป็นต้น

สาเหตุที่แท้จริง หมายถึง สาเหตุที่เมื่อได้รับการแก้ไขแล้ว จะทำให้เกิดผลลัพธ์ถาวร คือ ไม่ทำให้อุบัติเหตุเดิมเกิดขึ้นอีก และหมายความถึงข้อบกพร่องต่างๆ ที่มีผลอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น หรือเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานต่างๆ อีกด้วย

สาเหตุที่แท้จริง จึงมีมากมาย ซึ่งบ่งชี้ว่าข้อบกพร่องต่างๆ ของระบบการบริหารในองค์กรหนึ่งๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานต่างๆ รวมทั้งอุบัติเหตุด้วย การสรุปเช่นนี้แม้จะเห็นได้ไม่ชัดเจน แต่หากเราพิจารณาให้ดีแล้วก็จะเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

หลักการพื้นฐานสู่วิสัยทัศน์

การที่เรา (ผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัยในการทำงาน) จะกำหนด **วิสัยทัศน์แห่งความปลอดภัย (Safety Vision)** ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น เราจะต้องเริ่มจาก หลักการพื้นฐานด้านความปลอดภัย (ที่ขยายความจากทฤษฎีของไฮน์ริช) เพื่อใช้ยึดถือเป็นหลักในการกำหนดวิสัยทัศน์แห่งความปลอดภัย เพื่อปรับปรุงวิธีการและระบบต่างๆ ที่จะลดสถิติอุบัติเหตุจนได้ องค์กรแห่งความปลอดภัย (Safety Organization) ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

หลักการพื้นฐาน 10 ประการ

หลักการพื้นฐานแห่งความปลอดภัย (Basic Principles of Safety) 10 ประการ ตามที่เสนอโดยผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัย ชื่อ **แดน ปีเตอร์เซน (Dan Petersen)** ในหนังสือที่เขียนเมื่อปี พ.ศ. 2539 อันเป็นประโยชน์ต่อระบบ **TQSM (Total Quality and Safety Management)** ได้แก่

- การกระทำที่ไม่ปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย และอุบัติเหตุล้วนเป็นอาการที่แสดงถึง **ความผิดพลาดในระบบการบริหารขององค์กร**
- เราสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่า สภาพแวดล้อมหรือสภาพการณ์ใดบ้างที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงได้ เราสามารถตรวจพบสภาพการณ์เหล่านั้นและทำการควบคุมป้องกันล่วงหน้าได้
- ความปลอดภัยจะต้องได้รับการบริหารจัดการเช่นเดียวกับหน้าที่อื่นๆ ขององค์กร โดยที่ฝ่ายบริหารต้องตั้งเป้าหมายด้านความปลอดภัยที่สามารถบรรลุได้ และดำเนินการด้วยกรวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
- ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของความปลอดภัยในสายการผลิต เกิดจากการปฏิบัติที่ต่างๆ ของฝ่ายบริหารและมีการกำหนดผู้ทำหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนแล้ว
- หน้าที่ของงานด้านความปลอดภัย คือ การกำหนดและระบุถึงข้อ

ข้อบกพร่องต่างๆ ของการปฏิบัติงานที่อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ หน้าที่นี้จะดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ

1. ด้วยการถามว่า ทำไมถึงเกิดอุบัติเหตุ? (การสืบหาให้ได้ว่าสาเหตุที่แท้จริง) และ
 2. ด้วยการถามว่า การควบคุมที่มีประสิทธิภาพที่ล่วงหน้าแล้ว ได้ถูกนำไปใช้หรือไม่?
- เราสามารถระบุถึงสาเหตุแห่ง **“แห่งพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย”** และสามารถทำการจัดแยกประเภทได้ ซึ่งแต่ละสาเหตุสามารถที่จะควบคุมป้องกันได้
 - โดยทั่วไปแล้ว พฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยจะเป็นพฤติกรรมของคนทั่วไป ซึ่งตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น หน้าที่ของฝ่ายบริหารก็คือ **การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมที่ทำให้คนมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย** (เพื่อให้คนมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย)
 - ระบบย่อยแห่งความปลอดภัยที่สมควรแก้ไขป้องกัน เพื่อให้ระบบความปลอดภัยโดยรวมมีประสิทธิภาพได้แก่ ระบบย่อยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ, การบริหารงาน และพฤติกรรม
 - ระบบความปลอดภัยที่ได้ผลจะต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรด้วย
 - การบรรลุผลด้านความปลอดภัยมีหลายวิธีการ แต่ระบบความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับกัน ตลอดจนกฎหมายด้วย
- หลักการพื้นฐานทั้ง 10 ประการนี้ จะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อสร้างองค์กรแห่งความปลอดภัยในปี ค.ศ. 2000 ได้
- โดยสรุปแล้ว กล่าวได้ว่า **วิสัยทัศน์แห่งความปลอดภัยในปี ค.ศ. 2000** คือ สภาพการทำงาน หรือองค์กรที่ผู้บริหารความปลอดภัยต้องการที่จะไปให้ถึง หรือ **“องค์กรแห่งความปลอดภัย”** ซึ่งหมายถึง องค์กรที่สามารถควบคุมป้องกันอุบัติเหตุไม่ให้เกิดขึ้น องค์กรที่สามารถสร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อการดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน องค์กรที่ฝ่ายพนักงานและทุกๆ คนตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยและร่วมมือกันอย่างแท้จริง
- การกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรต้องเริ่มจากเมื่อวานนี้-วันนี้-พรุ่งนี้ (ต้องการจะเป็นอย่างไร) ■